

मोरया शिक्षण संस्था, संचलित विश्वास विद्यालय, (प्राथमिक विभाग), हनुमान नगर, काटेमानिवली, कल्याण (पुर्व), जि.ठाणे या शाळेतील न्यायालयीन प्रकरणामध्ये नमूद दोन शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या वेतन थकबाकीची एकूण रक्कम रु.१०,६८,६६३/- (रुपये नव्वद लक्ष अडूसष्ट हजार सहाशे त्रेसष्ट फक्त) मा.न्यायालयाच्या आदेशान्वये अदा करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
शासन निर्णय, क्रमांक : न्यायाप्र-२०२५/प्र.क्र.१९/एसएम-४
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२.
दिनांक:- ४ जून, २०२५.

वाचा:-

- १) मा. उच्च न्यायालय, खंडपीठ नागपूर येथील रिट याचिका क्र. ११७२/२०१८ मधील दि.१७.०१.२०२५ रोजीचे आदेश.
- २) शिक्षणाधिकारी(प्राथमिक) जिल्हा परिषद, ठाणे यांचा दि.२६.०३.२०२५ रोजीचा शासनास प्रस्ताव.

प्रस्तावना:-

याचिकाकर्ते मोरया शिक्षण संस्था व इतर यांनी त्यांच्या प्राथमिक शाळेतील शिक्षकेतर पदांना अनुदान मिळणेबाबत मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे रिट याचिका क्र.११७२/२०१८ दाखल केली आहे. मा.न्यायालयात उपरोक्त याचिकेवरील दि.१७.०१.२०२५ रोजी सुनावणी झाली असून सदर सुनावणीमध्ये याप्रकरणी मा.न्यायालयाने परिच्छेद ७ व ८ मध्ये पुढीलप्रमाणे निर्देश दिलेले आहेत :-

“7. As far as the present petitioners are concerned, their appointment is made in 2007 and to be precise, on 15/6/2007, and it received approval on 30/6/2009 whereas the RTE Act comes into force on 1/4/2010.

Since we find no justification for not granting aid to the two non-teaching post in the School, though sanction was granted to the 8 teaching staff, on the aided division we declare the said decision to be arbitrary, once the School is being brought on aid, and this will definitely include the teaching as well as non-teaching staff.

As far as the petition is concerned, we declare that the petitioners are entitled for the salary pursuant to the grant-in aid being released for the two non-teaching posts i.e. 1 post for Junior Clerk and 1 post for peon, which is occupied by petitioner nos.2 and 3 from the Academic Year 2012-13 in the proportion in which the grant-in aid was sanctioned to the teaching staff.

We direct the computation of the arrears to be done within a period of six weeks and the same is directed to be released within a period of six weeks thereof.

Upon the aforesaid direction being complied with, we also direct the name of the petitioners to be included in the Shalarth System and they be allotted a Shalarth ID, pursuant to which the payments accruing to them, shall be released in their favour.

8. Though we have granted relief in favour of the petitioners, since we have directed compliance of the direction of filing an affidavit by Principal Secretary within a period of four weeks from today, we expect Mr.Bandiwadekar to render his assistance, since we have raised an issue of seminal importance which require a response from the State Government.”

२. मा.न्यायालयाच्या उपरोक्त निर्देशाच्या अनुषंगाने, स्पष्ट करण्यात येते की, केंद्र सरकारने बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम कायदा, २००९ (RTE Act, २००९) अंमलात आणला असून, सदर अधिनियमाची राज्य शासनाने दि. ०१/०४/२०१० पासून अंमलबजावणी सुरु केली आहे. केंद्र सरकारने बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम कायदा, २००९ हा अधिनियम राज्य शासनाने अंमलात आणल्यामुळे राज्य शासनाचे यापुर्वीचे अधिनियम (१) बांम्बे प्रायमरी एज्युकेशन अॅक्ट, १९४७ (२) हैद्राबाद प्रायमरी एज्युकेशन अधिनियम हे अधिनियम अधिक्रमित (Repeal) झालेले आहेत. RTE Act, २००९ मध्ये शिक्षकेतर (Non-teaching posts) पदे देण्याची तरतुद नाही. त्यामुळे राज्य शासनाने उपरोक्त केंद्रीय अधिनियमातील तरतुदीनुसार सदरची पदे निर्माण केलेली नाहीत.

३. तथापि, याप्रकरणी याचिकाकर्ते यांच्या शाळेतील दोन शिक्षकेतर पदांची नियुक्ती ही सन-२००७ ची असून त्यांच्या वैयक्तिक मान्यता ह्या सन-२००९ पूर्वीच्या आहेत. राज्यशासनाकडून सदर अधिनियमाची अंमलबजावणी दि.०१.०४.२०१० पासून करण्यात आलेली आहे. त्यामुळे याचिकाकर्त्याची पदे ही राज्यात आरटीई अधिनियम लागू होण्यापूर्वीची असल्याने, मा.न्यायालयाच्या उपरोक्त आदेशाच्या अनुषंगाने, शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) जिल्हा परिषद, ठाणे यांनी दि.२६.०३.२०२५ रोजी शासनास सादर केलेल्या प्रस्तावानुसार मोरया शिक्षण संस्था, संचलित विश्वास विद्यालय (प्राथमिक विभाग), हनुमान नगर, काटेमानिवली, कल्याण (पुर्व), जि.ठाणे या शाळेतील न्यायालयीन प्रकरणामध्ये नमूद दोन शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या वेतन अनुदान थकबाबी अदा करणेबाबतच्या शासनास सादर केलेला प्रस्तावास मान्यता देणे आवश्यक आहे.

४. सबब, सदर प्रस्तावानुसार मोरया शिक्षण संस्था, संचलित विश्वास विद्यालय (प्राथमिक विभाग), हनुमान नगर, काटेमानिवली, कल्याण (पुर्व), जि.ठाणे या शाळेतील न्यायालयीन प्रकरणामध्ये नमूद दोन शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या वेतन थकबाबी मंजूर करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

शासन निर्णय:-

उपरोक्त प्रस्तावनेत नमूद केलेले विवेचन विचारात घेता, मा. उच्च न्यायालय दि. १७.०९.२०२५ रोजीचे आदेशानुसार सदर अनुदान थकबाकी याचिकाकर्ते यांना अदा करणे आवश्यक असल्याने शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) जिल्हा परिषद, ठाणे यांनी दि. २६.०३.२०२५ रोजी सादर केलेल्या प्रस्तावानुसार मोरया शिक्षण संस्था, संचलित विश्वास विद्यालय (प्राथमिक विभाग), हनुमान नगर, काटेमानिवली, कल्याण (पुर्व), जि.ठाणे या शाळेतील न्यायालयीन प्रकरणामध्ये नमूद दोन शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या वेतन अनुदान थकबाकी अदा करणे आवश्यक ठरते.

२. शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) जिल्हा परिषद, ठाणे यांनी दि. २६.०३.२०२५ रोजी सादर केलेल्या प्रस्तावानुसार मोरया शिक्षण संस्था, संचलित विश्वास विद्यालय (प्राथमिक विभाग), हनुमान नगर, काटेमानिवली, कल्याण (पुर्व), जि.ठाणे या शाळेतील न्यायालयीन प्रकरणामध्ये नमूद दोन शिक्षकेतर कर्मचा-यांच्या सोबत जोडलेल्या विवरणपत्र “अ”प्रमाणे वेतन थकबाकीची एकूण रक्कम रु.९०,६८,६६३/- (रुपये नव्वद लक्ष अडूसष्ट हजार सहाशे त्रेसष्ट फक्त) मा.न्यायालयाच्या आदेशान्वये अदा करणेसाठी या शासन निर्णयाद्वारे मान्यता देण्यात येत आहे.

३. या शासन निर्णयाद्वारे उपलब्ध करून देण्यात येत असलेले थकित वेतन अदा करण्यासाठी शिक्षणाधिकारी(प्राथमिक) जिल्हा परिषद, ठाणे यांना नियंत्रक अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. तसेच अधिक्षक, वेतन व भनिनि पथक(प्राथमिक), जिल्हा परिषद, ठाणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. उपरोक्त नियंत्रक अधिकारी व आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी सदर थकीत वेतन अदा करून त्याचा अनुपालन अहवाल शासनास तात्काळ सादर करावा.

४. तसेच, मा.न्यायालयाच्या आदेशानुसार सदर दोन्ही शिक्षकेतर कर्मचारी यांना शालार्थ आयडी देण्याबाबतची नियमोचित कार्यवाही संबंधीत सक्षम प्राधिकारी यांनी करावी.

५. सदर शासन निर्णय, वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र.विअप्र-२०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/ विनियम भाग-२, दि. १७ एप्रिल, २०१५ अन्वये, वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका १९७८, भाग पहिला, उपविभाग एक मधील अनु.क्र.५, नियम क्र. ३९(ब) टिप-५ अन्वये प्रशासकीय विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांस अनुसरुन व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.५८९/व्यय-५ दि.०९.०५.२०२५ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर पदांवरील वेतनाचा खर्च हा “मागणी क्र. ई-२, २२०२ सर्वसाधारण शिक्षण, ०१ प्राथमिक शिक्षण, १०३, प्राथमिक शिक्षणासाठी स्थानिक संस्थांना अनुदाने, (०३)(०२) इतर स्थानिक संस्था (२२०२०२०८) ३६, सहायक अनुदान (वेतन)” या लेखाशिर्षाखालील विभागाच्या मंजूर तरतूदीतून भागविण्यात यावा. कोणत्याही सबवीखाली या अनुदानाचे वितरण थांबविता येणार नाही. सदर खर्च उपलब्ध मंजूर तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

७. सदर शासन निर्णय, मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशांच्या अधीन राहून निर्गमित करण्यात येत असून तो अन्य कोणत्याही प्रकरणात पुर्वोदाहरण म्हणून वापरता येणार नाही.

८. सदर शासन निर्णय, महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असुन त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०२५०६०४९८४२२३५९२९ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

(समीर सावंत)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- २) मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री (नगरविकास) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) मा. मंत्री (शालेय शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) अपर मुख्य सचिव (वित्त विभाग) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) अपर मुख्य सचिव (व्यय) यांचे स्वीय सहायक वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) प्रधान सचिव (शालेय शिक्षण) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- ८) आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ९) शिक्षण संचालक (प्राथमिक) म.रा. पुणे.
- १०) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र, १/२ मुंबई.
- ११) महालेखापाल (लेखापरीक्षा) महाराष्ट्र, १/२ मुंबई.
- १२) महालेखापाल (स्थायिक निकाल लेखा परीक्षा व लेखा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई.
- १३) स्थानिक निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई.
- १४) विभागीय शिक्षण उपसंचालक, मुंबई विभाग, मुंबई.
- १५) शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हा परिषद, ठाणे.
- १६) अधिक्षक वेतन पथक (प्राथमिक) जिल्हा परिषद, ठाणे.
- १७) निवड नस्ती, एसएम-४.

विवरणपत्र “अ”

अ. क्र.	कर्मचार्याचे नाव	पद नाम	कालावधी	रक्कम (रुपये)	शेरा
१	श्री.रविंद्र भाईदास पाटील	कनिष्ठ लिपीक	दि.१०.०९.२०१४. ते दि. २८.०२.२०२५	रु.५१,६३,६८०/-	कार्यरत आहेत
२	श्री.मनोहर भागवत महाजन	शिपाई	दि.१०.०९.२०१४ ते दि. २८.०२.२०२५	रु.३९,०४,१७६/-	कार्यरत आहेत
			एकूण	रु.९०,६८,६६३/-	